

STATUTY 214-264

NAUCZANIE KATECHETYCZNE

A. KATECHEZA IAKO FORMA POSŁUGI SŁOWA

Natura i funkcje katechezy

214. Katecheza jest szczególną formą posługi słowa, która nawrócenie początkowe prowadzi do dojrzałości, do uczynienia z niego żywego, bezpośredniego i czynnego wyznania wiary. Ma zatem swój początek w przyjętej wierze, aby następnie prowadzić ją do ugruntowania i zaowocowania (por. DOK 82). Podstawowe funkcje katechetycznej posługi słowa to funkcja „powołania do wiary”, funkcja „wtajemniczenia w wiarę” oraz funkcja „stałego wychowywania w wierze” (por. DOK 51-52).

215. Funkcja „powołania do wiary” dotyczy niewierzących, ale także i ochrzczonych, którzy ulegają atmosferze sekularyzmu i relatywizmu etycznego. Jest realizowana przez pierwsze głoszenie, czyli przepowiadanie misyjne (por. DOK 52). Funkcja „wtajemniczenia w wiarę” realizowana jest przez katechezę w ścisłym związku z sakramentami, czyli katechezę przedchrzcielną i pochrzcielną, jak również przez katechezę rozumianą jako chrześcijańskie wychowanie w rodzinie i nauczanie religii w szkole (por. DOK 52). Funkcja „stałego wychowywania w wierze” chrześcijan wprowadzonych w podstawy wiary i zmierzających do dojrzałości w wierze, realizowana jest zarówno przez katechezę systematyczną, jak i okolicznościową, indywidualną i wspólnotową, zorganizowaną i spontaniczną (por. DOK 52).

216. Należy podkreślić, że trzy podstawowe funkcje katechezy to: wychowanie w wierze, nauczanie doktryny chrześcijańskiej i wtajemniczenie chrześcijańskie. Katecheza ograniczona do funkcji nauczania stałaby się jedynie religioznawstwem, ponieważ nie podejmowałaby kształtowania postaw wiary,

niedoceniając zaś formacji intelektualnej w nauczaniu katechetycznym prowadziłyby do oderwania wiary od prawdy (por. DKKKwP 49-50).

217. Katechetyczna posługa słowa - stosownie do okoliczności - powinna podejmować:

- a) funkcję rozbudzenia wiary (przez „katechezę kerygmatyczną” nazywaną też prekatechezą);
- b) funkcję usystematyzowanego wtajemniczenia chrześcijańskiego (przez „katechezę wtajemniczającą” czyli podstawową - dającą podstawy pierwszemu przyłgnięciu do Jezusa Chrystusa);
- c) funkcję stałego wychowywania w wierze (przez studium Biblii, liturgii, nauki społecznej Kościoła, duchowości chrześcijańskiej i innych dyscyplin teologicznych).

218. W katechezie kerygmatycznej fundamentalną rolę odgrywa tzw. pierwsze przepowiadanie, czyli „kerygmat”. W ustach katechety nieustannie rozbrzmiewa pierwsze orędzie: „Jezus Chrystus cię kocha, dał swoje życie, aby cię zbawić, a teraz jest żywy u twego boku codziennie, aby cię oświecić, umocnić i wyzwolić” (por. EG 164). Gdy mówimy o „pierwszym” orędziu, to nie znaczy, że jest ono na początku, a potem się o nim zapomina, albo zastępuje się je innymi treściami, które je przewyższają. Jest „pierwszym”, ponieważ jest „głównym” orędziem i trzeba stale do niego powracać, na różne sposoby słuchać i głosić je na wszystkich etapach katechezy (por. Tamże). W sytuacji postępującego procesu dechrystianizacji zachodzi pilna potrzeba nowego głoszenia Ewangelii także tym, którzy są już ochrzczeni i biorą udział w katechezie Kościoła. Nowa ewangelizacja musi stać się priorytetem działalności katechetycznej Kościoła, zadaniem wyprzedzającym wszystkie inne (por. VD 96; ChL 4; 34; RMi 33; EiE 47-48; DOK 26)

219. Od głoszenia misyjnego, zmierzającego do wzbudzenia wiary, należy umiejętnie przechodzić do katechezy inicjacyjnej (wtajemniczającej), która ma za zadanie ugruntować wiarę, dać jej solidniejsze podstawy. Ten rodzaj katechezy jest organiczną i systematyczną formacją wiary, integralnym wtajemniczeniem chrześcijańskim (por. CT 21; DCG 31). W obecnej sytuacji nie jest łatwe rozgraniczenie i etapowanie wspomnianych dwóch rodzajów katechezy. Niekiedy się okazuje, że propozycja zwyczajnej katechezy jest kierowana do młodzieży i dorosłych, zanim nastąpi głoszenie i doprowadzenie ich do wiary w Chrystusa. Podobne problemy pojawiają się w przypadku katechezy dzieci i ich rodziców. Proponuje się formy katechezy stałej dla dorosłych, którzy wymagają raczej prawdziwej katechezy wtajemniczającej. Całościowe, wyraźne

i odnowione głoszenie Ewangelii ma pobudzać do przechodzenia od wiary podtrzymywanej społeczną tradycją (choć jest ona godna szacunku), do wiary bardziej osobistej i dojrzałej, oświeconej i płynącej z przekonania (EiE 48, 50).

220. Ostatnią fazą procesu katechetycznego jest permanentna pedagogia wiary we wspólnocie Kościoła. Cechą charakterystyczną tego okresu jest podawanie stałego pokarmu dla rozwoju wiary, która w fazie wcześniejszej otrzymała solidne podstawy. Stałym pokarmem na drodze do dojrzałości chrześcijańskiej jest Ewangelia i Eucharystia. Wokół stołu słowa Bożego i stołu Ciała Pańskiego dojrzewa wiara każdego chrześcijanina i całej wspólnoty, dochodzi do pełnej integracji chrześcijanina ze wspólnotą (por. DOK 51; 56; 69-71).

Źródła katechezy

221. Źródłem, z którego katecheza czerpie swoje orędzie, jest słowo Boże zawarte w Piśmie świętym i w Tradycji. Jest ono coraz głębiej rozumiane dzięki zmysłowi wiary całego ludu Bożego, pod przewodnictwem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Pismo święte, Tradycja i Urząd Nauczycielski Kościoła - wewnątrznie połączone i powiązane, każde na swój sposób - są głównymi źródłami katechezy (por. DOK 95-96; KO 10).

222. Słowo Boże jest celebrowane w liturgii, gdzie jest głoszone, słuchane, przeżywane i komentowane. Jest ono także odnajdywane w historii Kościoła, a szczególnie w świadectwie życia świętych. Jest pogłębiane w refleksji teologicznej, która pomaga wierzącym wzrastać w żywym rozumieniu misterium wiary. Słowo Boże jest źródłem autentycznych wartości religijnych i moralnych (por. DOK 95-96; KO 9n.; CT 27).

223. Opisane przez ewangelistę Łukasza spotkanie Jezusa z uczniami idącymi do Emaus ukazuje w pewnym sensie wzór katechezy. Jej centrum to „wyjaśnianie Pism”, jakie potrafi dać jedynie Chrystus, ukazując w sobie samym ich spełnienie (por. VD 74; 122; Łk 24, 13-35). Katecheza powinna być przepełniona i przeniknięta myślą, duchem i obrazami biblijnymi przez stałe czerpanie z natchnionych tekstów. Będzie ona jednak o tyle bogatsza i skuteczniejsza, o ile odczytywać będzie słowa według ducha i życia Kościoła na przestrzeni jego dwóch tysięcy lat (por. VD 74).

224. Działalność katechetyczna zakłada zawsze poznawanie Pisma świętego w wierze i Tradycji Kościoła. W tej perspektywie ważne jest zwrócenie uwagi na relację między Pismem świętym i „Katechizmem Kościoła Katolickiego”. Pismo święte, jako „słowo Boże, zapisane pod natchnieniem Ducha Świętego” oraz Katechizm Kościoła Katolickiego, jako ważne aktualne wyrażenie żywej

Tradycji Kościoła i pewna norma dla nauczania wiary, mają za zadanie, każde we właściwy sobie sposób i odpowiednio do swojego autorytetu, ożywiać katechezę w Kościele współczesnym (por. VD 74; DOK 128).

Środowiska katechizacji

225. Katecheza stanowi jedno z najważniejszych zadań w posłudze duszpasterskiej Kościoła, a zarazem przedmiot szczególnej jego troski. Za posługę katechetyczną odpowiedzialna jest cała wspólnota eklezjalna (por. DKKKwP 120), w której wszyscy są katechizowanymi i katechetami. Ta wspólnotowa odpowiedzialność za wychowanie w wierze jest oczywiście zróżnicowana i zależna od zajmowanej pozycji w Kościele (por. DOK 219).

226. Katecheza dokonuje się w trzech podstawowych środowiskach życiowych chrześcijanina: w rodzinie, w parafii i w szkole. Spośród tych środowisk rodzina, jako Kościół domowy, jest niewątpliwie miejscem uprzywilejowanym, a rodzice pierwszymi wychowawcami swoich dzieci. Winni oni z wielką troską zabiegać o tworzenie atmosfery najwyższej czci i miłości do Boga oraz szczerzej służby względem ludzi, która sprzyja kształtowaniu w dzieciach postaw religijnych, moralnych i społecznych (por. DWCH 3; CT 67; KKK 2221). Jak czytamy w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego „to właśnie wychowanie religijne i katecheza udzielana przez matkę, ojca i starsze rodzeństwo czynią z rodziny prawdziwy podmiot ewangelizacji i apostołstwa” (2 PSP s. 34).

227. Rodzice mają obowiązek zatroszczyć się o udzielenie ich dzieciom chrztu świętego (kan. 867 § 1), o przygotowanie do sakramentu pokuty, Eucharystii i bierzmowania, o systematyczny udział w katechizacji przedszkolnej i szkolnej, o wprowadzenie w praktyki religijne oraz przestrzeganie zasad życia chrześcijańskiego (por. kan. 774 § 2). Gdy rodziców nie ma lub gdy nie wypełniają należycie swoich zadań wychowawczych, obowiązek ten przechodzi na osoby, które ich prawnie zastępują oraz na rodziców chrzestnych. Poza tym, w każdym przypadku bardzo pożądany i cenny jest wkład w wychowanie ze strony dziadków (DKKKwP 129; por. Franciszek, *Przemówienie do biskupów w katedrze wawelskiej*, 27.07.2016).

228. W sytuacji religijno-moralnej, w jakiej znajdują się współczesne rodziny, należy zwrócić szczególną uwagę na potrzebę podjęcia katechezy rodzinnej. Jej wyjątkowa i niezastąpiona wartość domaga się od duszpasterzy szczerego wsparcia. Przez kontakty osobiste, a także katechezę dorosłych skierowaną do rodziców, należy ich wspomagać w realizacji wyjątkowo trudnego zadania, jakim jest dzisiaj wychowanie w wierze dzieci i młodzieży (por. DOK 227; DKKKwP 130).

229. Drugim ważnym środowiskiem katechizacji jest parafia. Winno się w jej ramach organizować i prowadzić katechezę parafialną, szukając wciąż nowych i skutecznych sposobów jej realizacji (por. kan. 773). Proboszcz ma obowiązek zatroszczyć się o to, aby nauczaniem katechetycznym zostały objęte dzieci, młodzież i dorośli. Doktrynę chrześcijańską, należy przekazywać w sposób systematyczny i całościowy, w ten sposób wprowadzając wszystkich wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego (por. CT 18). Sprawą, na którą należy obecnie zwrócić szczególną uwagę, jest katechizacja dorosłych.

230. Od 1991 roku katecheza powróciła do szkół, a po 1993 r. także do przedszkoli. Jest ona jednym z przedmiotów nauczania, stanowi jednak zarazem specyficzną i oryginalną formę posługi słowa Bożego, która uzupełnia katechezę domową i katechezę parafialną (por. CT 67; DOK 73; DKKKwP 128). Należy dokładać troski, aby rekomendowani przez Kościół do zatrudnienia w placówkach oświatowych katecheci prezentowali wysokie kompetencje i serdeczne zaangażowanie. Katecheta występuje bowiem w imieniu Chrystusa i w imieniu Kościoła, a żaden rodzaj ewangelizacji nie jest wszak aktem jedynie osobistym i prywatnym, ale całkowicie kościelnym (por. EN 60). Sprawą wymagającą zmiany jest brak katechezy na niektórych poziomach edukacji przedszkolnej.

Cel i zadania katechezy

231. Żywą treścią głoszonej w katechezie Ewangelii jest Jezus Chrystus ukrzyżowany i zmartwychwstały dla zbawienia ludzi. To On ma być w sercu ewangelizacji i w Nim mają swój początek wszystkie inne prawdy wiary (por. PG 27). Syn Boży, który stał się człowiekiem jest jedynym, doskonałym i ostatecznym Słowem Ojca. W Nim zostało powiedziane wszystko i nie będzie już innego słowa oprócz Niego. Jezus Chrystus najlepiej objawia Ojca (por. J 1,17-18; KKK 65, 102). Katecheza będąca elementem ewangelizacyjnej służby Kościoła jest zawsze zorientowana chrystocentrycznie: ostatecznie ma doprowadzić katechizowanego do spotkania z Jezusem Chrystusem ukrzyżowanym i zmartwychwstałym, do zjednoczenia z Jego Paschalnym Misterium, do głębokiej z Nim zażyłości (por. CT 5; DOK 33; 80; 98; 193-194; EN 54; DKKKwP 54-57).

232. Ostatecznym celem katechezy jest spotkanie i komunია z Jezusem Chrystusem. Uczeń zjednoczony z Jezusem kieruje się też ku zjednoczeniu ze wszystkim, z czym zjednoczony jest Jezus Chrystus: z Trójcą Przenajświętszą, z Kościołem i z całą ludzką rodziną. Tak rozumiana katecheza ma prowadzić katechizowanego do posłuszeństwa Ojcu na wzór Chrystusa i do wyznania wiary w Kościele (por. CT 5; DOK 81; DKKKwP 21).

233. Do podstawowych zadań katechezy należy: poznanie depozytu wiary, wychowanie liturgiczne, formacja moralna i nauczanie modlitwy. Katecheza ma też wychowywać do życia wspólnotowego i wprowadzać do podjęcia ewangelicznej misji (por. DOK 84-86). Wymienione zadania stanowią bogatą, zróżnicowaną i wieloaspektową całość. Zadania te nakładają się na siebie i każde z nich na swój sposób realizuje cel katechezy. Jeśli katecheza pominie jedno z nich, wiara chrześcijańska nie osiągnie w pełni swojego rozwoju (por. DOK 80, 84-87; CT 5; DWCH 4; OCWD 19).

B. ODPOWIEDZIALNI ZA KATECHEZĘ SZKOLNĄ

Biskup Siedlecki

234. Wszyscy biskupi są słuchaczami i strażnikami słowa, ustanowionymi w Kościele jako autentyczni nauczyciele wiary (por. kan. 375 § 1 -2). Zwłaszcza biskupi diecezjalni mają w tej dziedzinie do odegrania ważną rolę. Biskup Siedlecki ma zadanie przedstawiania i wyjaśniania wiernym prawd wiary, a także troski o przestrzeganie przepisów prawnych, dotyczących nauczania katechetycznego (kan. 386 § 1). Jego zadaniem jest zatem również kierowanie katechizacją w Diecezji (por. PG 29; DB 11-14; CT 63; DOK 222-223; DKKKwP 123-124).

235. Troska Biskupa o katechizację winna przejawiać się m.in. w bezpośrednim katechizowaniu diecezjan, w czuwaniu nad prawowiernością i autentycznością przekazywanej wiary (także w reagowaniu na nieprawidłowości i zaradzaniu im), we wzbudzaniu i podtrzymywaniu w Diecezji szczerego zapału katechetycznego, w kierowaniu przygotowaniem katechetów do pełnienia posługi oraz koordynowaniu ich pracy (por. DKKKwP 124).

Prezbiterzy

236. We wspólnocie kościelnej bardzo ważna rola w dziele katechizacji przypada prezbiterom, którzy na mocy otrzymanych święceń są wychowawcami w wierze (DK 6). Powinni więc dokładać wszelkich starań, aby wierni należący do wspólnoty powierzonej ich duszpasterskiej pieczy nieustannie wzrastali w wierze. Mają także szukać i formować inne osoby, które w pracy katechetycznej mogłyby ich wesprzeć i przypominać wszystkim wiernym o ciężącym na nich obowiązku w tej dziedzinie. Kapłani są nazywani „katechetami katechetów” (DOK 225).

237. Wyjątkowa odpowiedzialność w dziedzinie posługi katechetycznej spoczywa na proboszczach parafii. Mają oni zatroszczyć się o objęcie katechizacją wszystkich grup parafian (kan. 776n.). O ile jest to możliwe, sami winni

- w jakimś wymiarze - pracować jako katecheci. Przede wszystkim jednak, w porozumieniu z Wydziałem Nauczania Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Siedleckiej, mają zapewnić odpowiednią liczbę katechetów dla swojej parafii, następnie zaoferować im bieżącą formację oraz niezbędne pomoce, zorganizować pracę i stale czuwać nad jej wykonywaniem. Uszczegółowienie katechetycznych obowiązków i praw zawierają: *Wskazania Biskupa Siedleckiego dla proboszczów dotyczące ich powinności w dziedzinie katechetycznej (Aneks nr 10)*.

238. Proboszcza parafii w wypełnieniu katechetycznych zadań wspomagają: wikariusze, prefekci, inni kapłani, członkowie instytutów życia konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostołskiego, a także katecheci świeccy. Należy doceniać wagę obecności kapłanów w gronie szkolnych katechetów, jako że - wchodząc do społeczności szkolnej - mają oni szansę pozytywnie oddziaływać nie tylko na uczniów, ale i na kadrę nauczycieli oraz całe środowisko szkolne.

Osoby konsekrowane

239. Synod zachęca osoby konsekrowane do podejmowania pracy katechetycznej, w szczególności członków tych zgromadzeń, których charyzmat związany jest wprost z chrześcijańskim nauczaniem i wychowaniem. Instytuty zakonne i instytuty świeckie, podejmując w Diecezji Siedleckiej apostołskie dzieła na rzecz dzieci i młodzieży, winny głosić im Ewangelię i wychowywać w wierze z radosną gorliwością. Zdecydowana większość katechetów konsekrowanych to kobiety. Należy tu przywołać głos św. Jana Pawła II, który dał wyraz przekonaniu, że „dzięki pełniejszemu uznaniu misji kobiety, środowiska żeńskich instytutów życia konsekrowanego zyskują głębszą świadomość swojej roli i z jeszcze większym oddaniem będą służyć sprawie Królestwa Bożego” i że wyrazi się ona w różnorodnych dziełach, m.in. w pracy wychowawczej (VC 58; 96).

Katecheci świeccy

240. Działalność katechetyczna w Diecezji Siedleckiej podejmowana jest przez bardzo liczną grupę katechetów świeckich. Ta eklezjalna posługa, bardzo często wypełniana w sposób cichy i pokorny, ale pełniona z wielkodusznym zapałem i wielką miłością, jest najznakomitszą formą apostołstwa świeckich w Kościele. Powierzenie zadań katechetycznych wiernym świeckim jest wyrazem zaufania Kościoła i jednocześnie odpowiedzią na powołanie do prowadzenia innych ku Chrystusowi, dzielenia się łaską wiary (por. KKK 429; DKKKwP 132). Osoby pragnące podjąć pracę katechetyczną winny spełniać określone wymogi, zarówno religijno-moralne, jak i merytoryczne oraz być autentycznymi świadkami wiary (DKKKwP 134).

Instytucjonalne wsparcie oraz nadzór nad katechizacją

241. Owocność posługi katechetycznej zależy nie tylko od tych, którzy bezpośrednio katechizują. Opiera się ona również na tych, którzy wspierają działania katechetyczne. Chodzi tutaj m.in. o osoby i instytucje, które zajmują się kształceniem katechetów i organizacją katechizacji. Posługa katechetyczna na płaszczyźnie diecezjalnej i parafialnej powinna być nie tylko właściwie zaplanowana i zaprogramowana, ale także odpowiednio nadzorowana.

242. Nadzór nad pracą katechetów w Diecezji sprawuje Biskup Siedlecki poprzez Wydział Nauczania Katechetycznego, diecezjalnych i dekanalnych wizytatorów katechezy oraz proboszczów parafii, na terenie których znajdują się przedszkola lub szkoły. Z innego tytułu i na podstawie innych przepisów nadzór pedagogiczny nad pracą katechetów pełnią także dyrektorzy szkół, w których jest prowadzone nauczanie religii.

243. Wydział Nauczania Katechetycznego jest instytucją, która kieruje całą działalnością katechetyczną w Diecezji Siedleckiej. Wydział - realizując powierzone mu zadania - współpracuje z wieloma podmiotami, w szczególności zaś z Diecezjalną Radą Katechetyczną (*Statut Diecezjalnej Rady Katechetycznej* - Aneks nr 24), Zespołem Katechetycznym i Diecezjalną Szkołą Katechistów Parafialnych. Organizację, sposób działania i zadania Wydziału Nauczania Katechetycznego oraz jego współpracę z innymi podmiotami określa Statut Kurii Diecezjalnej Siedleckiej.

C. KATECHEZA WE WSPÓLNOCIE PARAFIALNEJ

Uwagi ogólne

244. „Parafia jest inspiratorką i krzewicielką katechezy” (DKKKwP 139), skupiającą w sobie działania katechetyczne wielu osób, wspólnot i ruchów, istniejących w jej łonie. Nauczanie religii w szkole domaga się bowiem dopełnienia przez duszpasterstwo katechetyczne dzieci i młodzieży w środowisku parafialnym. Należy dołożyć wszelkich starań, aby w każdej parafii podejmowane były różne formy takiego duszpasterstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania do przyjęcia sakramentów.

245. Zaleca się - przynajmniej w większych parafiach - prowadzenie księgi katechetycznej, która zawierałaby plan katechetyczny oraz opis stanu i postępów katechezy parafialnej, prowadzonej w odniesieniu do dzieci, młodzieży i dorosłych. Może też być w takich parafiach powołana Parafialna Rada Katechetyczna, na której czele stoi proboszcz, a która złożona jest ze wszystkich

katechetów i ewentualnie innych parafian dobranych według ich kompetencji i gorliwości. Jest niewątpliwie bardzo potrzebna stała formuła spotkań osób zaangażowanych w działalność katechetyczną. Jeśli nie byłaby powołana odrębna Rada Katechetyczna, jej zadania może spełniać Parafialna Rada Duszpasterska lub jej sekcja (por. DKKKwP 142n.).

Katecheza dorosłych

246. Duszpasterska żywotność parafii zależy od funkcjonujących w niej różnych, wzajemnie dopełniających się, form katechezy dorosłych. Jest ona bowiem słusznie uznawana za katechezę podstawową, od dorosłych wszak zależy skuteczność katechezy dzieci i młodzieży (por. DKKKwP 98). Oddziaływanie katechetyczne wobec dorosłych powinno uwzględniać sytuację ich wiary i być dostosowane do wieku, wykształcenia, stanu, zawodu oraz zainteresowania (por. Tamże, 101).

247. Szczególne znaczenie ma katecheza dorosłych adresowana do rodziców w ramach przygotowania ich dzieci i młodzieży do sakramentów świętych (chrztu, pierwszej Komunii świętej, bierzmowania). Należy dobrać optymalne terminy spotkań i odpowiednio wszystko zaplanować, aby możliwe było przeprowadzenie spójnego pakietu tematów związanych z danym sakramentem. Wskazane jest także zaproszenie rodziców na katechezę w rocznicę pierwszej Komunii świętej.

248. Należy poszukiwać także innych form katechizacji osób dorosłych, proponując - w ramach duszpasterstwa masowego - kursy katechezy systematycznej (np. w oparciu o Biblię), bądź jakąś formę katechezy okazjonalnej. Ważną formą katechezy ukierunkowanej (elitarnej) są spotkania formacyjne działających w parafii grup i wspólnot. Szczególnie wartościowe i godne poparcia są rekolekcje zamknięte oraz piesze i autokarowe pielgrzymki do miejsc świętych (por. DKKKwP 10 Inn.).

Katecheza dzieci i młodzieży

249. Mimo, że dzieci i młodzież uczestniczą w katechizacji szkolnej, należy im zapewnić również uzupełniające zajęcia katechetyczne w parafii. Przede wszystkim chodzi o katechezy przygotowujące do przyjęcia sakramentów świętych. Spotkania formacyjne winny odbywać się przynajmniej jeden raz w miesiącu i - o ile to możliwe - mieć miejsce w parafii zamieszkania dzieci i rodziców, a nie w parafii, w której leży szkoła. Zaleca się, aby wśród osób prowadzących te katechezy byli zarówno kapłani i katecheci, jak i odpowiednio przygotowani animatorzy wywodzący się z kościelnych ruchów i organizacji. Oprócz spotkań gromadzących wszystkich uczestników, należy przewidzieć także pracę w grupach (por. DKKKwP 106n.).

250. Dzieci klas I-III szkoły podstawowej uczestniczą w katechezie parafialnej przygotowującej do przyjęcia sakramentu pokuty i Eucharystii. Szczegóły przygotowania określa *Instrukcja Biskupa Siedleckiego o przygotowaniu dzieci do sakramentu pokuty i I Komunii świętej (Aneks nr 6)*. Młodzież klas VII-VIII szkoły podstawowej uczestniczy w katechezie parafialnej przygotowującej do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Szczegóły tego przygotowania określa z kolei *Instrukcja Biskupa Siedleckiego o przygotowaniu młodzieży do sakramentu bierzmowania (Aneks nr 7)* oraz *Wskazania KEP dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania z 13-14.03.2017 r.* W ramach przygotowania bezpośredniego należy przeprowadzić cykl katechez oraz integralnie z nimi złączonych celebracji liturgicznych, które mają za zadanie obudzić w młodzieży pragnienie daru Ducha Świętego i przygotować ją do dojrzałego podjęcia zadań w Kościele.

251. Jako, że w programach nauczania religii wyższych klas szkół ponadpodstawowych, przewidziana jest tematyka bliższego przygotowania do założenia rodziny, również winny być zorganizowane dla tej grupy młodzieży zajęcia katechetyczne w parafii, odpowiednio zsynchronizowane z nauczaniem szkolnym. Młodzież, która po ukończeniu szkoły średniej otrzyma pozytywną ocenę z nauki religii i zakończy cykl uzupełniających katechez w parafii, może otrzymać zaświadczenie o odbyciu przygotowania bliższego do sakramentu małżeństwa (DKKKwP 107). Nie zwalnia ono jednak z przygotowania bezpośredniego, czyli odbycia 10 katechez przedmałżeńskich, obowiązujących w Diecezji Siedleckiej (*Instrukcja Biskupa Siedleckiego o przygotowaniu do małżeństwa i życia rodzinnego - Aneks nr 8*).

252. W okresie Wielkiego Postu zaleca się - w poszanowaniu miejscowej tradycji - organizowanie w parafii rekolekcji dla dzieci i młodzieży. Spotkania rekolekcyjne o charakterze edukacyjnym mają odbywać się na terenie szkoły, zaś celebracja Eucharystii i celebracja sakramentu pokuty, adoracja Najświętszego Sakramentu i okolicznościowe nabożeństwa, powinny być organizowane w kościele.

253. Ważnym obszarem pracy katechetycznej w parafiach jest formacja grup ministranckich, lektorskich i innych grup liturgicznych. Należy zwracać uwagę nie tylko na przygotowanie do pełnienia konkretnych funkcji, ale wprowadzać w głębsze rozumienie sensu wykonywanych czynności. W parafialnej pracy katechetycznej trzeba również uwzględnić formację członków ruchów, stowarzyszeń i organizacji młodzieżowych. Poza tym, podobnie, jak w przypadku osób dorosłych, wielką wartość ma oddziaływanie katechetyczne, jakie ma miejsce podczas młodzieżowych pielgrzymek, rajdów, obozów, kolonii i rekolekcji zamkniętych (por. DKKKwP 110-113).

Katecheza środowiska akademickiego

254. Duszpasterstwo akademickie łączy w sobie elementy katechezy dorosłych i młodzieży. Ma ono pomagać w rozwijaniu i pogłębianiu wiary, wprowadzać w liturgię, zapewniać formację moralną, uczyć modlitwy, otwierać na tworzenie autentycznej wspólnoty i podjęcie misji ewangelizacyjnej. Do troski o to duszpasterstwo zobowiązani są przede wszystkim duszpasterze akademicy, ale również duszpasterze parafii, które na swoim terenie mają większe skupiska studentów. Istotne jest budowanie wspólnoty zarówno studentów, jak i pracowników nauki - wspólnoty wzorowanej na pierwotnej *universitas*, czyli opartej na poszukiwaniu autentycznego dobra, prawdy i piękna (DKKKwP 114).

Katecheza osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych

255. Kościół uważa za wyjątkowo umiłowanych przez Jezusa Chrystusa tych, którzy są niepełnosprawni fizycznie czy intelektualnie lub mają inne ograniczenia. W ostatnich latach znacznie rozwinęła się świadomość społeczna oraz dokonał się niewątpliwy postęp w pedagogice specjalnej, co sprawiło, że rodzina, parafia i inne wspólnoty formacyjne mogą dać osobom niepełnosprawnym odpowiednią katechezę, do której mają oni prawo jako ochrzczeni i powołani do zbawienia (por. DOK 189). Mając na uwadze konieczność zdobycia specjalnych kompetencji do pracy z takimi osobami, należy - w miarę możliwości - zadbać o odpowiednie przygotowanie katechetów.

256. Wspólnota parafialna nie może także pomijać osób zepchniętych na margines życia społecznego, uzależnionych lub bezdomnych. W miarę możliwości i potrzeb, a także o ile nie jest to organizowane w ramach duszpasterstwa ponadparafialnego, zachęca się do stworzenia jakiejś formy wsparcia duchowego i formacji katechetycznej, zaadresowanej do takich grup osób (DKKKwP 109). W przeciwnym razie, jak zaznacza ojciec święty Franciszek, głoszenie Ewangelii, będące pierwszym nakazem miłosierdzia, „utonie w powodzi słów” (EG 199).

D. KATECHEZA W SZKOLE

Specyfika katechezy szkolnej

257. Nauczanie religii w szkole i katecheza w środowisku parafialnym wzajemnie się uzupełniają (por. DOK 73). W obu przypadkach podmiotem jest Kościół, choć w przypadku nauczania religii występuje on obok drugiego podmiotu, jakim jest szkoła. Nauczanie religii w szkole wynika z podstawowych praw człowieka, zwłaszcza z prawa do wolności religijnej, z prawa do wykształcenia oraz

z prawa rodziców do nauczania i wychowywania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem religijnymi (por. kan. 793, 796; DKKKwP 82n.).

258. Nauka religii, jako przedmiot szkolny, wymaga takiej samej systematyczności i organizacji, jak inne dziedziny nauczania. Ma ona ukazywać orędzie Ewangelii i rysować obraz życia chrześcijańskiego w sposób rzetelny, pogłębiony i skorelowany z treściami przekazywanymi przez inne przedmioty szkolne. Nauczanie religii nie sytuuje się obok innych przedmiotów szkolnych jako coś dodatkowego, ale jako element dialogu interdyscyplinarnego, z prawem do polemiki i apologii, tam, gdzie jest to konieczne. Stwarza ono też nowe możliwości ewangelizacyjne, zwiększa bowiem zasięg odbiorców Ewangelii zarówno pośród uczniów, jak i nauczycieli (por. DKKKwP 84).

259. Synod przypomina, że rodzice katolicycy posyłający swoje dzieci do przedszkoli i szkół powinni czuć się zobowiązani do zapewnienia im nauczania religii, bez względu na to, czy szkoła jest publiczna czy niepubliczna. Duża odpowiedzialność w tej materii spoczywa także na proboszczu parafii, na terenie której znajduje się szkoła (por. DKKKwP 92). Trzeba zaznaczyć, że nauczanie religii może odbywać się również w publicznych szkołach wieczorowych i zaocznych, gdy warunki na to pozwalają (por. Tamże 87).

260. Synod ze smutkiem odnotowuje fakt, iż niektórzy rodzice katolicycy wypisują swoje dzieci z katechezy, a także czynią to niektórzy uczniowie po osiągnięciu pełnoletności. Powinni oni mieć świadomość, że taka postawa, będąca przejawem odrzucenia troski o rozwój swojej wiary i wiedzy religijnej, musi pociągnąć za sobą określone konsekwencje. Młodzież, która wypisała się z katechezy, nie ma prawa ubiegać się o dopuszczenie do bierzmowania i traci zdolność do pełnienia funkcji chrzestnego czy świadka bierzmowania.

Status katechety szkolnego

261. Ordynariusz miejsca, w odniesieniu do własnej diecezji, ma prawo mianowania lub zatwierdzania nauczycieli religii oraz usuwania lub żądania usunięcia, ilekroć wymaga tego dobro religii lub obyczajów (por. kan. 780, 804 § 2, 805). Kwalifikacje zawodowe nauczycieli religii określa *Porozumienie między Konferencją Episkopatu Polski a Ministrem Edukacji Narodowej* z dnia 31.05.2016 r. W sprawach treści nauczania i wychowania religijnego katecheci podlegają przepisom kościelnym, w innych zaś sprawach, zarządzeniom władz oświatowych (Konkordat art. 12 ust. 2-4; 2 PSP s. 57). Bardziej szczegółowo wymogi stawiane katechetom szkolnym zostały przedstawione w *Regulaminie posługi katechetów szkolnych w Diecezji Siedleckiej* (**Aneks nr 14**).

262. Nauczyciel religii, który otrzymał od kompetentnej władzy kościelnej skierowanie do pracy katechetycznej w danej szkole, jest obowiązany sumiennie wypełniać swoje zadania, pod zwierzchnictwem miejscowego proboszcza. Winien brać udział we wszystkich spotkaniach organizowanych dla katechetów przez proboszcza, a katechizowane dzieci i młodzież włączać w życie liturgiczne parafii. Należy strzec się traktowania posługi katechetycznej w szkole jako zwykłej pracy. Należy traktować ją raczej jako okazję do składania osobistego świadectwa wiary i prowadzenia do dojrzałych postaw chrześcijańskich. Nauczyciele religii mają też obowiązek brać udział w radach pedagogicznych i uroczystościach szkolnych (por. 2 PSP s. 56).

263. Dla niektórych szkół - ze względu na ich charakter i znaczenie oraz potrzeby duszpasterskie konkretnych środowisk - Biskup Siedlecki może ustanawiać prefektów, czyli prezbiterów skierowanych do wyłącznej pracy katechetycznej w danej szkole. Winni oni z pełnym poświęceniem sprawować swoją posługę w szkole, zachowując przy tym żywy kontakt z duszpasterstwem prowadzonym w parafiach, na terenie których szkoły te leżą. Szczegóły realizacji misji katechetycznej prefektów określa *Regulamin posługi prefektów szkolnych w Diecezji Siedleckiej (Aneks nr 15)*.

264. Katecheci szkolni mają obowiązek uczestniczyć w organizowanej dla nich stałej formacji (por. DKKKwP 153). Składa się na nią coroczny udział w rekolekcjach zamkniętych, w jednym ogólnodiecezjalnym spotkaniu oraz dwóch spotkaniach rejonowych. Nową inicjatywą formacyjną jest wprowadzenie Dekanalnego Dnia Katechetów, czyli spotkania wszystkich katechetów szkolnych z danego dekanatu (duchownych, zakonnych i świeckich). Spotkanie to winno dać okazję do modlitwy, rozmowy i okazania sobie nawzajem wsparcia we wspólnej misji katechetycznej. Katecheci mają także obowiązek pogłębiania i rozwijania swych kwalifikacji zawodowych i prawo do uzyskania wszystkich przewidzianych prawem stopni awansu zawodowego nauczycieli (por. Tamże 158).

